

Vlaams Actieplan
Europese
werkgelegenheidsrichtsnoeren
2002

Een Vlaamse bijdrage
aan het Belgisch Nationaal Actieplan 2002

**Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap**

Inhoudsopgave

Voorwoord	.7
Inleiding	.9
Synthese en aanbevelingen	.11
1. De Vlaamse werkzaamheidsgraad opnieuw doen toenemen	.11
2. Een versterkte preventieve en actieve aanpak van de werkloosheid	.11
3. De daling van het bereik voor laaggeschoolde langdurig werkzoekenden	.12
4. Beleidsprioriteit voor ouderen	.13
5. De ongekwalificeerde uitstroom verder terugdringen	.13
6. ICT-basisvaardigheden in het onderwijs	.14
7. Werknemers en werkzoekenden blijven bij via permanente vorming	.14
8. Evenredige arbeidsdeelname voor kansengroepen	.16
9. Administratieve vereenvoudiging voor meer ondernemerschap en werkgelegenheid	.16
10. Subregionaal en lokaal werkgelegenheidsbeleid geënt op de Europese richtsnoeren ?	.16
11. Modernisering van de arbeidsorganisatie	.16
12. Combinatie arbeid en zorg en gelijke kansen M/V	.17
13. Besluit: een evenwichtige beleidsmix met aandacht voor de kwaliteit van de arbeid	.17
Beleidsoverzicht: Vlaamse maatregelen voor een Europese Werkgelegenheidsstrategie	.19
Inleiding	
1. Horizontale doelstellingen en individuele aanbevelingen aan België	.20
1.1 Verhogen van de werkzaamheidsgraad (horizontale doelstelling A)	.20
1.2 Verbetering van de kwaliteit van de arbeid (horizontale doelstelling B)	.21
1.3 Een coherente en integrale strategie voor Levenslang Leren (horizontale doelstelling C)	.21
1.4 Een alomvattend partnerschap met de sociale partners (horizontale doelstelling D)	.22
2. De inzetbaarheid van arbeidskrachten verhogen (pijler 1)	.23
2.1 Een versterkte preventieve aanpak van de werkloosheid (richtsnoer 1)	.23
2.2 Herinschakeling van langdurig werklozen (richtsnoer 1)	.25
2.3 Modernisering van de openbare dienst voor arbeidsvoorziening (richtsnoer 1)	.25
2.4 Werkloosheid aanpakken via randvoorwaarden inzake kinderopvang en mobiliteit (richtsnoer 2)	.26
2.5 Actief ouder worden (richtsnoer 3)	.27
2.5.1 Trajectbegeleiding voor oudere werkzoekenden	.27
2.5.2 Oudere werknemers langer aan het werk	.27
2.5.3 Sociale partners en actief ouder worden	.27

2.6 Een leven lang leren in goede banen (richtsnoer 4)	28
2.6.1 Het garanderen van een voldoende startkwalificatie via het initieel onderwijs	28
2.6.1.1 Een brede toegang tot het initieel onderwijs	28
2.6.1.2 Modularisering	28
2.6.1.3 Het aantrekkelijker maken van het technisch en beroepsonderwijs	28
2.6.1.4 Herwaardering van de leertijd	29
2.6.1.5 Een vlotte overgang van school naar werk	29
2.6.2 Het garanderen van voldoende toegang tot informatie over permanente vorming	30
2.6.3 Het garanderen van toegang tot permanente vorming voor iedereen	30
2.6.3.1 Het terugdringen van ongeletterdheid bij jongeren en volwassenen	30
2.6.3.2 Permanente vorming voor werkzoekenden en werknemers	30
2.6.3.3 Vreemdetalenonderwijs	31
2.6.4 Erkenning en validering van competenties	31
2.7 E-learning voor alle burgers (richtsnoer 5)	31
2.7.1 ICT-basisvaardigheden voor iedereen	32
2.7.2 Leerlingen goede digitale vaardigheden bijbrengen	32
2.7.3 De opleiding van docenten in het gebruik van internet en multimedia	33
2.7.4 Monitoring	33
2.8 Het bestrijden van knelpunten op de arbeidsmarkt (richtsnoer 6)	33
2.8.1 Identificatie van knelpunten	34
2.8.2 Het oplossen van knelpunten	34
2.8.3 Europese gegevensbanken met vacatures en scholingsmogelijkheden	35
2.9 Bestrijding van discriminatie door toegang tot werk (richtsnoer 7)	36
2.9.1 Een overkoepelend beleid voor evenredige arbeidsdeelname	36
2.9.2 Een groot draagvlak voor het beleid	36
2.9.3 Allochtonen	37
2.9.4 Beleid gericht op nieuwkomers	37
2.9.5 Actieplan Personen met een handicap	38
2.9.6 Actieplan (ex-)gedetineerden	38
2.9.7 Arbeidszorg	38
2.9.8 Non-discriminatie en gelijke kansenbeleid in het onderwijs	39
3. De bevordering van ondernemerschap en het scheppen van banen (pijler 2)	39
3.1 Administratieve vereenvoudiging voor ondernemingen (richtsnoer 8)	39
3.1.1 Situering	39
3.1.2 Beleidsmaatregelen	39
3.2 Bevorderen van ondernemerschap (richtsnoer 9)	40
3.2.1 Ondernemerschap in het onderwijs	40
3.2.2 Verstrekken van risicokapitaal	40
3.2.3 Bedrijfsadvies	40
3.2.4 Opleiding van ondernemers	41
3.3 Het groeipotentieel van de meerwaardeneconomie (richtsnoer 10)	41
3.3.1 Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen	42
3.3.2 Sociale economie	42
3.3.3 Uitbouw lokale diensteneconomie	42
3.3.4 Meer en betere jobs in de social profit sector	42
3.3.5 Het werkgelegenheidspotentieel van de milieusector	43

3.4 Partnerschap voor regionale en lokale werkgelegenheid (richtsnoer 11)	43
3.4.1 Het lokale werkgelegenheidsbeleid	43
3.4.2 Het subregionale niveau	43
3.5 Belastinghervormingen voor werkgelegenheid en opleiding	44
4. De bevordering van het aanpassingsvermogen van de ondernemingen en hun werknemers (pijler 3)	44
4.1 Modernisering van de arbeidsorganisatie (richtsnoer 13)	44
4.2 Ondersteuning aanpassingsvermogen als onderdeel van levenslang leren (richtsnoer 15)	45
4.2.1 Hefboomkrediet voor werknemersopleidingen	45
4.2.2 Opleidingskrediet	46
5. De versterking van het gelijkheidskansenbeleid voor mannen en vrouwen (pijler 4)	46
5.1 Monitoring van gelijke kansen (richtsnoer 16)	46
5.1.1 Gendermainstreaming	46
5.1.2 Beleidsinitiatieven	48
5.2 Bestrijding van ongelijkheid en ondervertegenwoordiging op de arbeidsmarkt (richtsnoer 17)	48
5.2.1 Gelijke kansen op de arbeidsmarkt	48
5.2.2 Gelijke toegang tot onderwijs en opleiding	49
5.3 Combineren van arbeid en zorg (richtsnoer 18)	49
5.3.1 Evenwicht tussen werk en vrije tijd	50
5.3.2 Kinderopvang in Vlaanderen	50
5.3.3 Opvang van zorgbehoevende bejaarden	51

Bijlagen

Bijlage 1:	Vlaams Monitoringsinstrument Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren	52
Bijlage 2:	De preventieve en actieve aanpak van werkloosheid in Vlaanderen	69
Bijlage 3:	VDAB-realisaties in het kader van de Europese Werkgelegenheidsstrategie	86
Bijlage 4:	De relatie tussen het Europees Sociaal Fonds (ESF) Doelstelling 3 Vlaanderen ('00-'06) en de Europese werkgelegenheidsstrategie	109
Bijlage 5:	Budgettair overzicht van innovatieve Vlaamse maatregelen	113
Bijlage 6:	STC-beleidsplannen in het kader van de Europese richtsnoeren	117
Bijlage 7:	Prognose voor het aantal plaatsen voor kinderopvang (2001-2004)	124
Bijlage 8:	Uittreksels uit het Europese « werkgelegenheidspakket »	126
	- Richtsnoeren voor het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten voor 2002	127
	- Individuele aanbevelingen voor België	137
	- Europese Commissie: gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2001: Deel II, de lidstaten: België	138
	Supporting document m.b.t. België	139

Lijst van figuren

Figuur 1:	De globale werkzaamheidsgraad (in % van de bevolking tussen 15 en 64 jaar)	11
Figuur 2:	De preventieve aanpak van langdurige werkloosheid (Vlaams Gewest)	12
Figuur 3:	De werkzaamheidsgraad bij ouderen (55 tot 64 jaar)	13
Figuur 4:	De ongekwalificeerde uitstroom uit het initiële onderwijs	14
Figuur 5:	De participatie aan permanente vorming (25-64 jaar)	15
Figuur 6:	De in het kader van de trajectwerking bereikte werklozen naar module en geslacht (Vlaams Gewest, 2001)	47

Voorwoord

Sinds de start van de Europese werkgelegenheidsstrategie in 1998, levert de Vlaamse regering samen met de sociale partners een jaarlijkse bijdrage aan het Belgisch Nationaal Actieplan Werkgelegenheid. Sinds kort bestaat op Europees niveau groeiende aandacht voor de regionale dimensie van het werkgelegenheidsbeleid. Bijgevolg besliste de Vlaamse regering op mijn voorstel, om het Vlaams Actieplan Werkgelegenheid in 2002 voor het eerst ook officieel als een 'Regionaal Actieplan' neer te leggen bij de Europese Commissie.

Het Vlaams Actieplan Werkgelegenheid is opgebouwd volgens de Europese indeling (pijlers en richtsnoeren). Het plan omvat een evaluatie van de Vlaamse beleidsinitiatieven van 2001, alsook een overzicht van de maatregelen die op stapel staan voor 2002. Het actieplan biedt een breed perspectief want de Europese werkgelegenheidsstrategie raakt immers aan diverse beleidsdomeinen. Een greep uit het omvangrijke lijstje toont dit aan: de Vlaamse aanpak inzake werkzoekendenwerking en evenredige participatie, de vernieuwde strategie inzake beroepsopleiding en andere beleidsmaatregelen om voortdurend bij te blijven, het omvangrijke actieplan voor de bevordering van ICT-basisvaardigheden bij werkzoekenden en werknemers, de implementatie van maatschappelijk verantwoord ondernemerschap, de verbetering van de Vlaamse kinderopvang en maatregelen voor de bevordering van de mobiliteit van werkzoekenden.

Mijn bijzondere dank gaat uit naar de Administratie Werkgelegenheid die dit proces in goede banen heeft geleid. Ook de betrokken kabinetten, administraties en VOI's die dit actieplan mogelijk hebben gemaakt, wens ik voor hun inzet te bedanken.

De Europese werkgelegenheidsstrategie streeft naar een gecoördineerd en geïntegreerd arbeidsmarktbeleid. We hopen vanuit Vlaanderen alvast met deze publicatie aan deze doelstelling te kunnen bijdragen.

*Renaat Landuyt
Vlaams minister van Werkgelegenheid en Toerisme*

Inleiding

De laatste cyclus in het proces van Luxemburg?

Ondanks haar ambitieuze uitgangspunt berust de Europese werkgelegenheidsstrategie niet op een uitgebreid regelgevend kader van Europese richtlijnen of verordeningen, maar ontleent ze haar slagkracht aan de vrij nieuwe methode van *open coördinatie*. De basis hiervoor werd in 1997 gelegd op de buitengewone top van Luxemburg. In het kader van het 'proces van Luxemburg' wordt sindsdien elk jaar een nieuwe versie opgemaakt van de Europese beleidsdoelstellingen of 'richtsnoeren' voor het werkgelegenheidsbeleid. Op basis van deze richtsnoeren maakt elke lidstaat een Nationaal Actieplan op, dat een overzicht biedt van de realisaties in het afgelopen jaar en de geplande acties voor het volgende jaar. Op basis van een analyse van deze actieplannen keuren de Europese Commissie en Raad vervolgens een gezamenlijk verslag goed over het gevoerde beleid in de diverse lidstaten, met o.m. de aanduiding van goede praktijkvoorbeelden en aangevuld met een aantal individuele aanbevelingen aan het adres van elke lidstaat. Vervolgens wordt in overleg met de lidstaten een nieuwe versie goedgekeurd van de gemeenschappelijke beleidsdoelstellingen of richtsnoeren. Deze drie elementen (gezamenlijk verslag, individuele aanbevelingen, gemeenschappelijke richtsnoeren) vormen samen het jaarlijks terugkerende Europese 'werkgelegenheidspakket'.

Het proces van Luxemburg is intussen al aan de vijfde cyclus toe. Het nieuwe werkgelegenheidspakket werd tijdens het Belgisch EU-Voorzitterschap goedgekeurd op de Europese ministerraad Werkgelegenheid en Sociale Zaken op 3/12/2001, en enkele dagen later formeel bevestigd door de staats- en regeringsleiders tijdens de top van Laken. De wijzigingen t.a.v. de richtsnoeren van 2001 bleven vrij beperkt. De belangrijkste verandering is wellicht de introductie van een nieuwe horizontale doelstelling met betrekking tot de kwaliteit van de arbeid (meer én betere banen).

In de tweede helft van 2002 is een belangrijk ogenblik aangebroken voor de toekomst van de Europese werkgelegenheidsstrategie. Na afloop van de 5e cyclus wordt het 'proces van Luxemburg' immers grondig hertekend. Deze geplande hervorming zal in 2003 haar definitieve beslag krijgen en leiden tot afspraken over een nieuwe procedure, waarbij het niet zeker is of de klassieke 4 pijler-structuur en indeling in richtsnoeren zal worden behouden. Het huidige tijdspad zal allicht 6 maanden worden opgeschoven. De Nationale Actieplannen 2003 zullen dus niet zoals gebruikelijk begin mei maar pas begin november 2003 worden neergelegd bij de Europese Commissie. Deze geplande hervorming van de Europese werkgelegenheidsstrategie heeft vanzelfsprekend implicaties voor de opmaak van het Vlaams Actieplan 2003 (allicht pas goedkeuring in oktober 2003 en publicatie van de nieuwe brochure in december 2003).

De opmaak van het Vlaams Actieplan 2002

Dit Vlaams Actieplan is gebaseerd op een inbreng vanuit de Vlaamse beleidsdomeinen werkgelegenheid, onderwijs en vorming, economie en welzijn. De voorbereiding en coördinatie ervan gebeurde in een Vlaamse interkabinetaire werkgroep, m.m.v. de betrokken administraties en VOI's (met name VDAB, VIZO en Kind en Gezin). De eindredactie werd verzorgd door de Administratie Werkgelegenheid.

Ook de bijdrage van de Vlaamse sociale partners (neergelegd op 13 maart 2002) werd geïntegreerd in deze beleidstekst. De definitieve tekst werd op 19 april 2002 goedgekeurd door de Vlaamse Regering, en op 24 april 2002 door de Vlaamse sociale partners in VESOC. Dit actieplan vormde tevens de basis voor de Vlaamse inbreng in het Belgisch Nationaal Actieplan 2002, dat op 1 mei 2002 bij de Europese Commissie werd neergelegd.

Inhoud en structuur van de brochure

In een beknopte *synthese* vooraan in deze brochure worden de belangrijkste Vlaamse beleidsinitiatieven en –uitdagingen geschetst in het licht van een aantal Europese prestatie-indicatoren. In het uitvoerige *beleidsoverzicht* komen eerst de horizontale doelstellingen en de individuele aanbevelingen aan België kort aan bod (§1). Vervolgens (§2 tot §5) wordt de structuur van de 4 pijlers en 18 richtsnoeren van de Europese werkgelegenheidsstrategie gevolgd, met voor elk van deze Europese richtsnoeren een evaluatie van de realisaties in 2001 en een overzicht van de engagementen voor 2002.

Overzicht van de bijlagen

- In *bijlage 1* vindt u een geactualiseerde versie van het *Vlaams Monitoringsinstrument Europese Werkgelegenheidsrichtsnoeren*, gebaseerd op de boordtabellen van het Belgisch Nationaal Actieplan 2002 (samengesteld door het Federale MTA). Dit monitoringsinstrument wordt nog in een definitieve vorm geactualiseerd i.s.m. het Steunpunt WAV. Vanaf eind juli 2002 kan u deze definitieve indicatoren voor 2001 raadplegen via www.steunpuntwav.be (luik cijfers en duiding) en www.vlaanderen.be/werk (luik Europees beleid en monitoring).
- *Bijlage 2* bevat een evaluatie van de Vlaamse prestaties in het licht van de preventieve en actieve aanpak van werkloosheid (cf. Europese richtsnoeren 1 en 2).
- *Bijlage 3* biedt een gedetailleerd overzicht van de VDAB-realisaties in het kader van de Europese werkgelegenheidsstrategie. Deze bijlage werd net als vorig jaar gerealiseerd dankzij een intensieve en vruchtbare samenwerking met de afdelingen Strategische Planning en Data-Beheer en Data-Analyse (DBDA) van de VDAB.
- *Bijlage 4* schetst de bijdrage van het Vlaamse Europees Sociaal Fonds (ESF)-programma (doelstelling 3) in het licht van de objectieven van de Europese werkgelegenheidsstrategie.
- *Bijlage 5* bevat een budgettair overzicht van een aantal ‘innovatieve maatregelen’ die beantwoorden aan de Europese richtsnoeren.
- *Bijlage 6* biedt een overzicht van de subregionale invulling van de Europese richtsnoeren in de beleidsplannen 2002 van de 13 Vlaamse Subregionale Tewerkstellingscomités (STC’s).
- *Bijlage 7* bevat een prognose van het aantal plaatsen voor kinderopvang in de periode 2001-2004.
- *Bijlage 8* omvat uittreksels uit de drie elementen van het Europese werkgelegenheids-pakket: de integrale versie van de richtsnoeren voor 2002, de individuele aanbevelingen voor België en de analyse over België uit deel II van het gezamenlijk verslag.

Voor meer informatie over de opmaak van dit Vlaams Actieplan en de Vlaamse bijdrage aan het Nationaal Actieplan kan u contact opnemen met de cel Europees beleid en monitoring van de afdeling Migratie en Arbeidsmarktbeleid van de Administratie Werkgelegenheid (tel. 02/553.37.95 of 02/553.39.45)